

"כבשי דרחמנא" – ר' אליהו כי טוב

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

"כבשי דרחמנא" (=חשבונותיו של השם יתברך) על האירועים של חודש אייר בדורינו –

ה' באייר -

ה' באייר, יום שבו חזר שלטון לישראל בחלק מארץ ישראל, בשנת 5708 ליצירה – לאחר 1884 שנות חורבן, כניעה, גלות, שעבוד, השפלה וצפיה לגאולה. זה לנו 3706 שנים שהארץ מובטחת לנו מפי הקב"ה המנחיל ארצות, בבריתו אשר כרת עם **אברהם אבינו** בין הבתרים "...לאמור, לזרעך נתתי את הארץ הזאת מנהר מצרים עד הנהר הגדול נהר פרת." [בראשית ט"ו 18] זה לנו 3661 שנה שהברית הראשונה נשנתה עם **יצחק אבינו** בעקדתו בהר המוריה. "...וירש זרעך את שער אויביו. והתברכו בזרעך כל גויי הארץ..." [שם כ"ב 17-18] וזה לנו 3560 שנים שהברית עם אברהם ועם יצחק קוימה בשלישית עם **יעקב אבינו** בצאתו לחרן לאמור: "...הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך." [שם כ"ח 13]

215 שנים החזיקו האבות והשבטים בארץ-ישראל וישבו בה ישיבת ציפיה לרשתה ולנחול אותה נחלת עולמים. גם כשיצאו מן הארץ, לא יצאו אלא על פי הדיבור (ציווי מפורש של ה' יתברך) ולמען תמלא סאת חובותיהם של כובשי הארץ הקדמונים, להורישם מארץ נחלת אבות העולם.

210 שנים עברו בני ישראל את כור ההיתוך במצרים והמתינו לגאולתם ולרשת ארצם (הערת העורך: לאלה מאיתנו שחושבים שמחכים הרבה זמן לעבור את קריאת ההגדה עד שמגיעים לסעודה בליל הסדר, מוטב לזכור כמה **שנים** העם שלנו חיכה בשעבוד מצרים עד שנגאלנו...), ו**40**-שנים אחרי-כן הלכו במדבר על-פי ה' וציפו לדבר מלכם ואלוקיהם שיאמר להם "...**בואו ורשו את הארץ אשר נשבע ה' לאבותיכם**" [דברים א' 8].

למשך **850** שנה אחרי-כן ישבו בה אבותינו ישיבת קבע שלאחר הירושה. בעלים ואדוני הארץ היינו כל אותן השנים עד שבא סנחריב מלך אשור ואחריו נבוכדנאצר מלך בבל וגרשונו מארצנו. ניסו להושיב עמים נוכרים ולא נאחזו בתוכה והיתה הארץ שממה **70** שנה. לאחר מכן, פקד ה' את עמו ואת ארצו, וחזרנו וישבנו בה עוד **420** שנה עד שבאו הרומאים וגזלו מידינו את השלטון בארץ ושרפו את מקדשנו ורוב עמנו גלה מארצנו ושממה עליה אויבינו. ברם, מאז ועד עתה, לא פסקה רגל ישראל מלדרוך על אדמת ארץ-ישראל אלא שמעטים היו, וגרים בתוך ארצם, ורוב רובו של העם גולים ופזורים בארצות אויביהם בארבעת רוחות השמיים. הרי לנו בארץ זו שנות הבטחה **3700** שנה, שמהן – שנות ישיבה וחזקה **1500** שנה. כל יתר השנים, כל שנות הגלות והגירוש – כולן שנות ציפיה והמתנה לשיבה ולגאולה כאדם העומד ליד פתח חלונו ומצפה לרץ שיבוא לבשרו, ואף-על-פי שמתמהמה מחכה לו שיבוא כל שעה. ואם יהיו נדחיו בקצה השמיים – רק **לארצו נושא העם הזה את עיניו**, ואינו מתייאש אפילו שעה אחת. **העם שומר אמונים לארץ והארץ אף היא שומרת אמונים לעם**, ואינה נותנת את חילה אלא לבניה בלבד, הבאים לחונן עפרה.

"כבשי דרחמנא" – ר' אליהו כי טוב

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

מניין השנים לבריאת העולם לאירועים שזכרו בדפים של היומיים האחרונים:

- 1948 – (1812 לפסה"נ) נולד אברהם אבינו
- 2023 – אברהם אבינו, בן ה-75, עולה לארץ-ישראל
- 2048 – יצחק אבינו נולד. אברהם אבינו בן 100, שרה אמנו בת 90
- 2108 – יעקב אבינו נולד. יצחק אבינו בן 60, אברהם אבינו בן 160
- 2123 – אברהם אבינו נפטר בגיל 175, יצחק אבינו בן 75, יעקב אבינו בן 15
- 2228 – יצחק אבינו נפטר בגיל 180
- 2238 – ירדת יעקב ובניו ביתו למצרים
- 2255 – יעקב אבינו נפטר בגיל 147
- 2368 – נולד משה רבינו
- 2448 – יציאת מצרים. 400 שנה לאחר שנולד יצחק אבינו. משה רבינו בן 80
- 2488 – כניסת דור המדבר לארץ-ישראל
- 2928 – חנוכת בית המקדש ה-I ע"י שלמה המלך
- 3338 – חורבן בית המקדש
- 3408 – תחילת בניין בית המקדש ה-II
- 3828 – חורבן הבית השני (=68 למניינם)
- 5708 – קום מדינת ישראל, ראשית צמיחת גאולתנו (=1948 למניינם)

הגלות האחרונה -

הגלות האחרונה, הארוכה שבגלויות ישראל מארצו, בשנת תש"ח (1948-5708) מלאו לה **1880** שנים מאז חרב בית המקדש ביד הרומאים – כל אותה התקופה הארוכה הארץ שוממה מיושביה ובשממתה היא עוברת מרשות לרשות, משלטון לשלטון, וכולם זרים לה. לא היה בה קניין כלל לכובשיה מעולם, **כי לא ביד נביא שלח ה'** את הנוכרים להגלות עמה ממנה ולשלוט בה. מאליהם באו ברשעת הגויים ובעוונות ישראל שגרמו לשעתך, ואולם לא יכלו להפקיע זכות בעליה עליה, זכות ישראל על ארץ ישראל נשארה שמורה להם בלבד שישובו ויבואו לחוננה לעת קץ. כל אותם הימים הרבים, עם ישראל מיטלטל ונודד מגוי לגוי, ומארץ לארץ, ואין לו מנוחה בשום מקום בעולם. בכל מקום, זר הוא, ואעפ"י שהוא נאמן תמיד ליושב הארץ ובאמונתו כי רבה, הוא מביא ברכה ומגדיל לעשות, והכל נהנים ממנו. ...

...אינם עוברים ימים רבים עד ששוכחים את טובתו (שהעניקו היהודים לתושבי אותה הארץ שבה הם נמצאים), והכל מזכירים לו את זרותו. אין מנחם לישראל כל עת הגלות, אלא זאת התקווה האחת שבלב כל העם, כל הדורות וכל הימים: ה' ימהר ויחיש את גאולתנו ונשוב לארצנו, וכקדם נחדש ימינו!

"כבשי דרחמנא" – ר' אליהו כי טוב

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

אומות העולם תמהות -

כל עמי העולם רואים אותנו בצפייתנו כל הדורות ושמים על לב. הם שואלים ואומרים: האמנם ממִתְנַת להם הארץ הזו החרבה, והם לה? העינינו עוד תחזינה בזה הפלא כשעם וארץ מתרפקים זה על זה לאחר פרידה וגעגועים של שני אלפים שנה? בשנת 5708 ליצירה, בחמישה לחודש זיו – הוא אייר – קמו אנשים מזרע יעקב ועמדו רגליהם ביום ההוא על אדמת ארץ הקודש, קמו והכריזו:

**הארץ הזאת אשר אנחנו שוכבים עליה ואוחזים בה בכל כחנו – לנו היא ולזרעינו!
אין שלטון בה אלא לבניה יורשיה השבים אל ארצם שנשדדה מהם; עתה יבואו כולם מארבע כנפות הארץ ויירשוה לעד!!!**

אז הוסר שלטון הנכרים מעל שטחים גדולים בארץ-ישראל ועבר לזרע אברהם, יצחק ויעקב. ורבים מאד מן השוממים על אדמת ארץ הקודש הרבה דורות – פחד גדול נפל עליהם מתוקף המלחמה שהשיבו להם בני ישראל, וברחו כל עוד נפשם בם, וישאירו שדותיהם ובתיהם.

ומרובים יותר מן הזרים הבורחים, היו זרע ישראל שעלו מארצות גלותם ויתנחלו בארץ אבותם וישבו בה, ויפליאו לעשות בבניין, בשדה, ובעץ השדה, ובכל עבודה אשר התחילו לעשות בה.

וגם הארץ האירה פנים ועץ השדה התחיל לתת פריו יותר מלמתנחלים הזרים. הרבה ערים חדשות נבנו והמון גדול של כפרים נתווספו. אוניות שולחו בים וצי של אוניות אוויר, ובכל מקום שתדרוך כף הרגל ולכל אשר תשא העין – **הכל מישראל**. והגויים אשר נותרו בה או באו אחרי כן – זרים נחשבו.

אז נבלו אלופי אויב, אילי ערב יאחזמו רעד, ונדהמו כל יושבי ארצות הקרובים והרחוקים ואמרו כולם: ראו זה פלא שלא ידענו כמוהו בכל דברי ימי עולם – אלוקי ישראל נתפייס עם עמו, בנים שבים לגבולם!

מבוכה בעולם -

ראו זאת גויים, ויתמהו; ולאומים, ויהי הדבר לפלא בעיניהם, כי **דורות רבים לימדום חכמיהם כי אין עוד תקומה לישראל בארצו לעולם!** והנה קם הפלא לעיניהם, ויבושו חכמיהם מחזותם הקשה שחזו על ישראל. ואף בעינינו ייפלא הפלא ופלא, שכן אשר נעשה לעינינו – לא הוגד לנו מראש שכך ייעשה. וכל אשר הוגד לנו וחזו לנו נביאנו וציפינו לו כל ימי גלותנו ונדע נאמנה כי דבר אחד מכל דבריהם לא יפול ארצה – עדיין לא ראינו.

מבוכה במחנה ישראל -

מאורע ה' באייר תש"ח הדהים הרבה מגויי הארצות **והביא במבוכה גם רבים בקרב מחנה ישראל**. נחלקו הדעות ונתפרדו התגובות פירוד רב.

"כבשי דרחמנא" – ר' אליהו כי טוב

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

אתה מוצא רבים מישראל שבתגובותיהם על מאורע זה אינך מכיר את "קול יעקב"; הם מתפארים בנצחונם על האוייבים ובפיהם הם אומרים ידינו רמה ולא ה' פעל כל זאת.

אתה מוצא רבים אחרים ששמחים בגאולה ומחזירים גדולה למלך הכבוד וקובעים שמחת היום באמירת "הלל" ובהודאה לה' כעל הנסים בדורות הראשונים.

ושוב **אתה מוצא** את הללו נבוכים ואינם יודעים את המעשה אשר יעשון, לפי שאין המחזה אשר חוזים, עולה בקנה אחד עם החזון שחזו לנו הנביאים. והיו רבים מישראל אשר התערבו בגויים והתייאשו מן הגאולה, ובקע להם עתה אור חדש וישמחו שמחה גדולה על התמורה שנראתה בעיניהם כי זאת הגאולה. וכנגדם, רבים משלומי אמוני ישראל שכל ימי שבתם בגולה רחקו מן הגויים ויקוו לאור אמת ויצפו לישועת ה' – עתה, הושחרו פניהם מן הגאולה שאינה גאולה, כי ראו כי קרב הקץ וכל כוס הפורענויות שמן הגולה, שתו מצו.

וגם כי שבו אל ארץ חמדה, עדיין ההסתר פנים גדול מאד, רשעי עולם משונאינו שוב נושאים ראש ואומרים לבלענו, רוב פזורי ישראל שקועים עדיין במדבר העמים באונס ואפילו (ר"ל) מרצון. מקום מקדשנו חרב כשהיה ושועלים הלכו בו.

גם רבים מעם הארץ היושבים על אדמת הקודש אינם יודעים את ה' והשליטים עליהם דוחקים את רגלי השכינה. ויש בהם המדברים סרה על עם ה' ועל אלוקיו ועל התורה, בריש גלי ומלעזים על דברי חכמים שמפיהם חיינו ונחיה.

ויהיו הם וכל עם הקודש ללעג ולקלס בעיני הגויים שונאינו, כי אמרו: **"לא עם ה' אלה ולא מארצו יצאו!"** וכן היינו בעינינו מבווישים מכחשם וממעלם אשר מעלו בה' בהיותם שליטים על עם הקודש ועל ארץ הקודש, והנה שתו על ישראל לחלל קדושתם.

הלזאת ציפינו ואם גאולה כזאת חזו לנו נביאינו?

ועיקרה של גאולה היא פדות הנפש וגאולת הדעת מן השעבוד למחשבותיהם של שונאי ה'; והנה הנפש לא טוהרה בגאולה זו והעירבוביה בדעת גדולה משהיתה, ושעבוד הלבבות לרשעי הגויים לא פסק, והרוגז גדול בין איש לאחיו ואין נחת.

ועוד אתה מוצא את הללו עצבים ומחליטים ואומרים: אם פקד ה' את עמו והאיר לנו אור גאולה – למה ומדוע רק השביעית בעם ראו את אורה ועוד בו שש שביעיות שאינם יכולים או אינם רוצים ליהנות מאורה ועדיין הם יושבים בארצות גלויותיהם ישיבת קבע – הלזו שברנו? כך הם שואלים ולכן הם עצבים.

על חטאים שחטאנו וחוטאים עוד -

עוד אומרים הללו שעצבים: הלא כל עיקרה של גלות לא באה אלא מפני חטאינו וחטאות אבותינו בעזבנו את ה' ולא אבינו בדרכיו. לפיכך גלינו לבין הגויים עד שנתקן אנחנו חטא ראשונים וניטהר מעוונותינו ואנחנו על אדמה טמאה, או אז יהיה הצרוף בתשובה שלמה: בשבתנו על אדמה קדושה, קלקלנו מעשים, והנה גורשנו ממנה ויושבים על אדמה טמאה ותיקנו מעשים! מידה כנגד מידה.

"כבשי דרחמנא" – ר' אליהו כי טוב

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

שכן, לא בשפלות ידנו ובגבורת אויבינו גורשנו מארצנו, כי גיבורים בני גיבורים היו בני ישראל מאז ומתמיד. ורדפו 5 מהם 100 וניצחו מעטים את הרבים. אלא העוונות גרמו, וכשנתמלאה הסאה והגיעה שעת הפורענות, אותה שעה נהפך עלינו הגלגל ונרדפנו על צווארנו רבים ע"י מעטים וגיבורים ניתנו ביד חלשים, כי יד ה' היתה בנו - שלא כדרך הטבע - כדי להכניענו ולטהרנו מן העוונות בחזקת יד ה' עלינו.

והאמנם היטהרנו? והלא כל חטאות ראשונים עדיין דבקות בנו. הבאלה נבוא עתה לפלטרין של מלך וירצה לנו? -

ועוד, צאו וראו מה עושים פושעי עמנו כשהם מחזיקים בידם שרביט מלוכה - הלא הם מעבירים צורת פניהם של ישראל לעשותם ככל הגויים ואת ארץ-ישראל ככל הארצות ועוד היד נטויה! הלגאולה זו סיברנו והאם ממנה יש תוחלת?
ושמא - הם ממשיכים לומר - שמא אין כל זה אלא מעשה שטן שהראה לנו פלאות כדי להכשילנו ולהסגירנו ביד מכחשים, בראותנו מעשיהם שמצליחים בידם, ואנחנו מאשרים זדים וחוטאים בנפשותינו, וחס ושלום סוף דבר מי ישורנו?... כך אומרים הללו ומכניסים עצב בלבם ובלב אחרים.

טענות ומענות -

אך כרבות הטענות של הללו, כן רבו גם המענות של אחרים...

אומרים בעלי הטענות: היכן אנו מכירים במאורע זה את חזון הגאולה שחזו לנו נביאינו? **משיבים להם בעלי המענות:** אפילו אין זו עדיין הגאולה המובטחת, אנו חייבים להיות מכירים טובה ולהודות לה' הטוב שנתן לזרע ישראל תלוי-ראש בארץ-ישראל, ופינה לפניהם גויים, ויכו בה שורשים ובכל אוות נפשם הם באים ומחוננים עפרה ואין ממחה בידם מכל אויביהם מנדיהם.

ותחת כי היינו אתמול נרדפים על צוואר, כולנו, ונער ימשול בנו וכל גוי קטן זמם עלינו להכחידנו, ולא היה לו מורא כלל שייענש על כך - הרי הננו היום ברשות שאין יד הגויים שולטת בה, ולא עוד אלא שנפלה תחתנו עליהם, וגדול כבוד ישראל בגויים כאשר לא היה קרוב לאלפיים שנה - **כל הטוב הזה** נקבל ולא נשמח בו ולא נכיר בחסדי ה' עלינו ולא נודה לו על טובתו?! אין לנו אלא להודות אל שעבר ולבקש רחמים אל הבא אשר ימהר ויחיש כל גאולתנו ככל אשר הבטיחנו ביד נביאיו.

אומרים בעלי הטענות: מימינו לא שמענו שתחילתה של גאולת עולם תבוא בדרך גסה כזו בלי ניצוץ גלוי מאורו של הקב"ה, בדרך של שפיכת דמים במלחמות גדולות וקטנות שאינן פוסקות, ובאיום מתמיד במלחמות השמד מצד גויים רבים קרובים ורחוקים ובהיות רוב רובו של העם בארצות אויביהם ובארץ ישראל רק חלק קטן מן העם...

משיבים להם בעלי המענות: 'לא שמענו' אינה ראייה, שמא רמזו לנו יודעי בינה לעתים ושמענו, ולא הבינונו מה שאנו שומעים, **ומי נתן לנו רשות להורות להקב"ה מה יעשה וכיצד יעשה?**

עוד הם משיבים: הלא כבר אמרו חכמינו הקדמונים, לכך נמשלה הגאולה... לאיילת השחר, מפני שהיא עתידה לבוא קמעא קמעא, כאיילת השחר שבתחילתה עדיין חושך,

"כבשי דרחמנא" – ר' אליהו כי טוב

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

והולך ואור עד נכון היום. והרי אנו עדיין לא ראינו אלא ה'קמעא' הראשונה, ומה תימה שעדיין החושך יכסה ארץ...

ושמא רמז יש כאן גם בדברי הכתובים שבתורה: אתה מוצא בפרשת התוכחה [בפר' "בחוקותיי" שקראנו בתורה בשבת שעברה] – נאמר שם לפני סוף פרשה זו, פסוק אחד של נחמה: "וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור, והארץ אזכור." [ויקרא כ"ו 42] ושוב, אחרי פסוק זה, סיומה של התוכחה: "ואף גם זאת בהיותם בארץ

אויביהם" [שם, 44] שמא רמז יש כאן שבטרם סיומה הגמור של פרשת הפורענות שבאחרית הימים, כבר תהיה זכירת ברית האבות – 'ברית יעקב' תחילה, ואחר-כך 'ברית יצחק' וגם 'ברית אברהם' – ועדיין התוכחה לא פסקה – "ואף גם זאת" – לאחר כל הזכירות האלה – "בהיותם בארץ אויביהם" – שש שביעות מהם עדיין בחוץ, ואף על פי שהם יכולים לבוא ואינם באים – "לא מאסתים" וגו', "כי אני ה' אלוקיהם" – בין רוצים ובין אינם רוצים.

כבשי דרחמנא -

עוד שואלים בעלי הטענות: האפשר הדבר שמפני חטאינו גלינו מארצנו ובאותם החטאים נשוב אליה?

משיבים להם חבריהם: דבר זה, להבחין בין חטאי הדורות אשר תוקנו ואשר לא תוקנו – מסור רק לשמיים, מסוד כבשוננו של העולם ואין ידוע בו אלא בוחן הלבבות בלבד. **בני אדם שוקלים דברים לפי מראית עינם בלבד**, וחורצים משפט לפי שהעושה והמעשה נראים אליהם באותה שעה, אבל הקב"ה אינו כן אלא עבר ועתיד גלויים לפניו **כהוה**, וכן כל מסתרי לב ומעמקי נפש לפניו הם ידועים ונראים כפועל ידיום, ולפיהם הוא שוקל וסופר ושופט יחיד ורבים דורות עברו ודורות הבאים. רק לאלוקים המשפט, ומי איש ויבין זאת לחרוץ משפט לפני האלוקים.

או כלך לדרך זו: כשם שיש סאה לעונות וכשהיא מתמלאת, בא חרון אף בעולם, כך יש סאה לפורענויות וכשהיא מתמלאת, במקום כפרה היא עומדת, ואז באה הארת פנים בעולם, והקב"ה מתמלא חמלה על בניו. ואפילו לא שבו בכל לבם, הוא מרחם עליהם. ואיה דור כדור הזה אשר שתה-מצה את כוס התרעלה? או כלך לדרך אחרת – יש וגם תגבורת החטא. סיבה היא לגאולתם של ישראל ואפילו הם מפירים ברית ח"ו, למען עוררם לתשובה בסיבה הזאת, או בשביל למנוע חילול שם קדשו.

הלא כה הם דברי הנביא [יחזקאל ט"ז 62-63]: "והקימותי אני את בריתי איתך וידעת כי אני ה' – למען תזכרו ובשת ולא יהיה לך עוד פתחון פה מפני כלימתך בכפרי לך לכל אשר עשית...". ואומר [שם ל"ו 20-22]: "ויבוא אל הגויים אשר באו שם ויחללו את שם קדשי באמור להם: עם ה' אלה ומארצו יצאו! ואחמול על שם קדשי אשר חללוהו בית ישראל בגויים אשר באו שמה, לכן אמור לבית ישראל, כה אמר ה' אלוקים לא למענכם אני עושה בית ישראל, כי אם לשם קדשי...".

"כבשי דרחמנא" – ר' אליהו כי טוב

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

והעוונות, מה יהא עליהם? כבר אמר הנביא [ישעיה מ"ד 22]: "מחיתי כעב פשעיך וכענן חטאותיך, שובה אלי כי גאלתיך". 'גאלתיך' – עבר משמע, כבר גאולים אתם ופשעיכם עודם קיימים ואמחה אותם אני.
וכל החשבונות האלה מכוסים הם מעין כל חי. מי יבוא עד חקר אלו—ה?

על הסכנה משלטון הנתון ביד מכחשים -

עוד מקשים הטוענים: אפשר שתבוא ישועת ישראל ביד המכחשים בה', והלא סכנתם מרובה מתועלתם? שהם משתמשים בכח שלטונם להדיח את העם מעם אלוקיו ולהגדיל חרוך?

עונים להם חבריהם: והלא מצינו במלכות החשמונאים שרוב השנים מכחשים ועוקרי תורה היו שליטיהם עשרת מונים ממה שהעיניים רואות בדור הזה, ואף-על-פי כן כתב בהם הרמב"ם בנצחונם על היוונים: "וחזרה מלכות לישראל יתר על מאתיים שנים."
שכן, **חילול הוא** לישראל כשהם חוסים בצל אומות שהקב"ה לא נתן להם תורה ובוועטים בה וממאסים אותה כל הדורות. ואפילו הם מקילים ידם ומחניפים לתורה – אל תאמין להם ליום מחר. אבל פושעי ישראל - עמה של תורה הם לעולם. ואפילו בוועטים בה לשעה, אל תאמין להם למחר. סוף שישובו ותשובתם מתקבלת. ואפילו בטרם שבו והם שולטים בעם לרע לו, עדיין הכבוד מצוי שם, כי אחד הוא המחצב לכל חלקי העם ולשם הם כולם ישובו ויבואו.

אף עתה היום כל אשר עיניים לו רואה כי נתמעטו הכחש והכפירה בעולם מלעומת שהיו, וחרדים הלבבות בחרדת האמונה הרבה יותר מכמה דורות שלפנינו.
מי עשה זאת? מי פעל זאת? זאת ההתרפקות שבין עם קדוש עם ארץ קדושתו, היא שפעלה זאת והיא עתידה לחולל פלאות עוד, בימינו יהיה הדבר הזה! –

לפיכך, אם ראית בנים שנזכרים באביהם שנתרחקו ממנו ימים רבים ועתה הם אומרים לשוב – תאמין להם, אפילו עדיין אינם משנים מעשיהם שמקודם לכן ולא כלום, שכן לשורשם נפשם משתוקקת, וסוף שיבואו.

אבל אם ראית בנים שבפיהם ובפועל ידיהם מורדים באביהם – אל תאמין להם, אפילו צועקים בכל פה ומכריזים על מרדם. **אין צעקתם אלא מפני יראתם להטיל דופי בכל מעשיהם מאתמול, והרגשתם בהתמוטט עליהם בניינם שבנוהו דורות** ועתה הוא מתמוטט עליהם – עדיין טומאת ארצות העמים מפרפרת בהם. לכן הם צועקים, וסוף שגם הם ימלא לבם אומץ וישובו למקור מחצבתם. כאלה היו פושעי ישראל מאז, וכאלה הם היום; לעולם הם לא ישתנו לרעה, אבל ישתנו לטובה.

"כבשי דרחמנא" – ר' אליהו כי טוב

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

אין פחד מהם מעולם. אבל היתה והוה תוחלת מהם תמיד. וכל שכן עתה, בימים שהקץ ממשמש ובא ועמו התיקון הגמור.

מעשה אלוקינו או ח"ו מעשה שטן -

כלפי חקרי הלב של בעלי הטענות האומרים: מהיכן לנו ערובה שכל המעשה הגדול הזה שנתחדש עלינו בדור זה ובתנאים של עתה, מעשה אלוקינו הוא ולטובתם של ישראל – שמא ח"ו אין זה אלא מעשה שטן כדי להכשיל את ישראל בנסיון מר של הליכה אחרי טועים ומטעים? עונים להם חבריהם בגערה:

וכי השטן כח לו לעשות מעשים? והלא כל כוחו של שטן רק לחבל במעשים ולהרוס כל מפעל? אפילו היה לו כח לנסות ולהכשיל – כלום חשוד הוא לחבל במעשיו שלו? ההוא יעשה כדי לפתוח שערי ארץ הקודש לעם הקודש ולהביא זרע ישראל למקומות שנתקדשו ע"י אבותיהם ושרוחם עדיין שורה שם והיא מטהרת, מצרפת ומזקקת את זרעם הבאים

לשם לשפוך שיח לפני אלוקי אבותם? כמעשים הרבים שבכל יום, שרבים מבני ישראל אך רגלם דורכת במקומות המקודשים ולבם מתעורר מיד בתשובה, בתפילה ובצדקת המעשים, ונאחזים בהם בשלהבת – הכך יעשה השטן ואינו חושש לחבל בעצמו? היה לו להתירא שמא יתקדשו ויאמרו לו: 'סור ממנו'!

האם ח"ו השטן הוא זה שהפיל מורך בלב אויבי ישראל והלביש עוז וגבורה בחורי ישראל להגן על גופותיהם ונפשותיהם של בני ישראל בחרוף נפש שאין מוצאים דוגמתו אלא במלחמות קודש של עם קודש בדורות הקדמונים? –

האם אלו הם מעשיו של השטן להביא מדי שבת בשבתו ומדי חודש בחודשו מאות אלפי ישראל לפני מקום מקדשם לדובב פיהם ולהרנין לבם בתפילה ובהודיה לאלוקי ישראל, ולדפוק על פתחי לבבם של מיליונים פזורים מבני עמנו, רבים מהם אובדים ונדחים במשך דורות, ולהזכירם מי הם, מאין באו ולאן הם עתידים לשוב? –

האם השטן הוא זה הפורץ מנעולי הארץ ופתח ברכתה להוציא יבולה בשפע גובר והולך? הוא השטן המרעיף נאות מדבר וגיל גבעות תחגורנה, המרווה תלמי ארץ ומנחית גדודיה וצמחה יברך? –

אם כאלה הם מעשי שטן, מה אתם מניחים להקב"ה?

הרחמן הוא יצילנו מן הדעה הזאת! לא, אין מעשים לשטן כלל. אכן כח אחר יש לו לעזור עיני פקחים להראות להם אור לחושך וחושך לאור, ולטפש לב מבינים. הרחמן הוא יצילנו מכחו זה שלא יצליח בנו מעשיו, חס ושלום!

כה הם דברי הריבות במחנה ישראל ואלה הטענות ומענות בשערינו, שכן עדיין הקץ לא בא, אין עוד נביא ולא אתנו יודע עד מה.

לכך סתומים וחתומים עדיין הדברים, ועניינו של מאורע זה עדיין לא נתפרש, ולא ניתן לכתוב בספר עד שיעמוד נביא אמת ויפרש לנו.

"כבשי דרחמנא" – ר' אליהו כי טוב

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

שאינ דבר כזה מתפרש לדעת מובאיו ומוצאיו אלא, או ברוח הקודש מפי נביא אמת או מסוד חכמי אמת שבדור, בשבתם יחד וה' ניצב בעדתם, או במסורת של דורות ישראל קדושים.

והנה מאבותינו שממרחק הזמן – לא ראינו, אין עוד נביא, ולא אתנו יודע עד מה יהיה הסתר פנים זה.

על המאמר של הרב אליהו כי-טוב אודות האירועים של חודש אייר בדורינו –

למשך החודש וחצי האחרון הצגתי בפרקים כאן מאמר על עניין **יום העצמאות** (ה' באייר) ו**יום ירושלים** (כ"ח באייר) ומשמעותם לדור השוכן בארץ בפרט ולעולם היהודי בכלל. מאמר זה נכתב ע"י **הרב אליהו כי-טוב זצ"ל**, מחבר "**ספר התודעה**" - שהוא אחד המקורות החשובים לדברים שמופיעים בדפים אלה. תקוותי היתה כי נמצא בו חומר שיעורר מחשבה ורגשי תודה לה' יתברך על כל החסד שהוא עושה לנו. וכן כתבתי בהקדמה למאמר – "**לאור המבוכ הנמשך ואף מעמיק בשנים האחרונות, נראה לי שהדברים האלה הם ראויים לפרסום רחב יותר. אמנם גם אני חש אחריות כבדה בהצגת המאמר, כי כל אחד יכול למצוא משהו שהוא אינו יכול להסכים איתו. ... וכשם ששבעת המינים שהארץ משתבחת בהם (חיטה, שעורה, זית, תמר, גפן, תאנה ורימון) – דורש כל אחד את האקלים המיוחד שרק הוא צריך כדי לגדול כראוי; בכל-זאת כולם גדלים לתפארת בארץ האחת המיוחדת – והקטנה – שלנו. גם כל אחד מקוראינו ימצא דברים שמדברים אל לבו ויחזקו בו את רגשי האהבה שיש לו לבוראנו, לעמו ולארצו...**"

אך הגענו עכשיו לסוף ימי חודש סיון וטרם המאמר הגיע לסיומו; החלטתי איפוא להפסיק את המשך רישומו ב"דף היומי" שלנו ולהשלים רישומו בנפרד. לאלה המעוניינים לקרוא אותו במלואו, אני תקווה שאוכל להשלים מלאכת הכתיבה בימים הקרובים ואשלח אותו ב-e-mail ב'שיגור מיוחד'.

לפיכך -

לפיכך, אם ראית אנשים מישראל שמודים על הטובה ועדיין לבם מלא דאגה על כל אשר חסר מן הטובה ועודם מצפים ומייחלים לישועת ה' שתהא שלמה – צרף עצמך עמהם, שהרי משיח בן דוד עדיין לא בא ועוד חזון הנביאים רחוק. וחס לנו מלהתייאש אפילו מקוצו של יו"ד מכל הטובה שהם חזו לנו ולעולם לא נחדל אפילו שעה אחת מלתבוע את ההבטחות, עד אשר נראה בכל דברי הניחומים עד תומם, ותחזינה עינינו וישמח לבנו ותגל נפשנו באמור לציון: מלך אלוקיר! או אז נתנחם ויקוים בנו – "כה אמר ה' אלוקים הנה אשא אל גויים ידוי ואל עמים ארים נסי והביאו בניך כחוצן ובנתיק על כתף

תנשאנה, והיו מלכים אמניך ושרותיהם מיניקתיך. אפיים ארץ ישתחוו לך ועפר רגליך ילחכו..." [ישעיה מ"ט 22-23] "עוד יאמרו באזנייך בני שיכולייך צר לי המקום גשה לי ואשבה. ואמרת בלבבך מי ילד לי את אלה ואני שכולה וגלמודה גולה וסורה ואלה מי גידל הן אני נשארתי לבדי אלה

איפה הם." [שם 20-21]

"כבשי דרחמנא" – ר' אליהו כי טוב

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

"כי ניחם ה' ציון ניחם כל חורבותיה וישם מדברה כעדן וערבתה כגן ה', ששון ושמחה יימצא בה תודה וקול זימרה." [שם נ"א 3] "...הנה אנוכי מרביץ בפוץ אבנייך ויסדתיך בספירים. ושמתי כדכוד שמשותיך ושערייך לאבני אקדח וכל גבולך לאבני חפץ. וכל בנייך לימודי ה', ורב שלום בנייך." [שם נ"ד 11-13]

אבל -

אבל – אם ראית אנשים מישראל שליבים חלוק עליהם בין טובה לרעה ואינם מכירים בטובה כדי לברך עליה, שאינם יודעים בין מעשה אלוקינו לבין מעשה שטן – בקש רחמים על עצמך ועליהם להינצל מעיוורון עיניים ולבלתי הכשל עוד בכפיית טובה ח"ו. ואתה תמלא פיך שיר הון ושבח לה' אלוקי ישראל על אשר עשה, עושה ויעשה עם כל עמו, עם כל זרע בית ישראל מעתה ועד עולם. ואתה תמלא פיך שיר הון ושבח לה' אלוקי ישראל על אשר עשה, עושה ויעשה עם כל עמו, עם כל זרע בית ישראל מעתה ועד עולם. ואם באת להודות ולהלל – בכל לשון שלבך שומע ונפשך מתפעלת הוה מודה ומהלל, ומי יודע כמה עוד יארך הזמן עד אשר יהיה מטבע קבוע לשיר ושבח זה כשאר שירות ותשבחות שקבעו חכמי הדורות על דעת כל ישראל לעד ולנצח. שכן, לא נדע לפרש את עניינו של היום, ואת אשר ציוותה בו תורה. רק יודע תעלומות – הוא לבדו יודע את המעשה שעשה ומה טוב צפון בו.

והנה כולנו בציפייתנו שהקב"ה יורנו דרך אמת וישלח לנו משיח צדקו במהרה בימינו ויגיד לנו את הדרך נלך בה, וגם את הדרך אשר הלכנו.

בזאת, אנו ממשיכים במאמרו של ר' אליהו כי-טוב, "כבשי דרחמנא" [שאת חלקו הראשון, משנה שעברה, פרסמנו במלואו ערב חג העצמאות]: -

"כ"ח באייר - כ"ח באייר, יום בו הובסו כל צבאות ערב שבאו להשמיד, להרוג ולאבד את כל זרע ישראל בארץ-ישראל. הוסרו מצורי האויבים בגבולות הארץ מסביב, חזרה גזלה לבעליה – זו ירושלים עיר הקודש שמתחילה גזלוה ברובה מישראל. באותו יום, שוב היתה ירושלים עיר אחת שלמה שכולה ביד ישראל, ונפתחו לרוחה כל המקומות הקדושים לישראל מקדשיהם.

בשנת 5727 ליצירה (1967 למניינם) היה הדבר הגדול הזה - 19 שנה ועוד 23 ימים לאחר אותו ה' באייר שבו חזר שלטון לישראל על מקצת מגבולות ארץ-ישראל.

שני ימים קודם לכן, ביום כ"ו באייר, עמדו כל צבאות מצרים, כמאה רבוא, בדרומה של ארץ-ישראל ועמדו כל צבאות עבר הירדן על אדמת ארץ-ישראל במזרחה ובדרומה ובירושלים, וצבאות סוריא בצפונה. גם עיראק, היא בבל, נלוותה עמהם, ויעמדו צבאותיה בין צבאות עבר הירדן, וביד כולם כלי משחית כחול הים לרוב מאשר נתנו להם שונאי ישראל בארץ צפון הרחוקה, היא רוסיא, חינם אין כסף. ויצעקו כולם קול אחד באוזני כל העולם: כלה אנו עושים בישראל! כליון חרוץ אשר לא יוכלו מלט נפשם. משלוש רוחות אנו באים על ישראל – מדרום, וממזרח ומצפון, והים סוגר עליהם ממערב. אמר אויב: נרדפם לישראל, נשיגם, לים נדחפם ושם נטביעם!

"כבשי דרחמנא" – ר' אליהו כי טוב

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

ונהפוך היה, אשר ישלטו היהודים בשונאיהם!

ביום כ"ו באייר, החלה מלחמת המגן של צבא ישראל וביום ב' בסיון שלאחריו שקטה המלחמה, ויד ישראל עושה חיל בכל ששת הימים האלה עד אם כילו לעשות ככל אשר ברצונם לעשות, להגן ולהציל ולהדוף אויב הרחק הרחק לתוך עומק גבולות הארצות שהם יושבים בהנה.

חביב הוא יום **כ"ח באייר**, אעפ"י שעדיין המלחמה לא פסקה עוד, שבאותו יום חזרה ירושלים להיות עיר אחת שלמה ונתונה ביד ישראל, ומפני חיבתה של ירושלים היה דומה אותו יום על כל ישראל כאילו בו ניתנה להם כל ארץ-ישראל.

ויהם את מחנה מצרים...

בו ביום שעמדו כל צבאות ערב וכלי מפצם עמהם, כולם דרוכים לקבל פקודת מפקדיהם "אש על ערי ישראל ועל מחנהו!" ביום כ"ו באייר (=5 ביוני) הקדימום נערי ישראל שעה אחת, ובדמדומי חמה של שחרית יצאו עם מטוסייהם להקות להקות ונתפזרו מעל כל שדות התעופה ושאר מרכזי האש של מחנות ערב, ופוצצו כמעט כל מטוסי האויב שעמדו למטה על הארץ כאילו מחכים לפורענותם. ואותם גיבורי ישראל הלכו ובאו, הלכו ובאו ולא נראו בלכתם ולא בואם, כך שעה ארוכה עד שלא שרדו מכלי מפצו של האויב אלא מעטים.

מיד אחרי-כן יצאו צבאות ישראל אשר על הארץ, יצאו לקראת חילות האויב וגדודיו הרבים והכו בהם מכת מוות, מכת תדהמה וישחיתו כלי משחיתם, והנשארים נפלו שבי ביד לוחמי ישראל הם וגדודיהם, אנשי צבא לרבבות, ויתרם נתפזרו במדבר סיני ונפלו איש בחרב רעהו או נדדו הלכו במדבר אין מאכל ומתו והיו למאכל לעוף השמיים. ורבים ממפקדי צבאם שדדו וגזלו את פקודיהם ונטלו מהם צדה ורכב כדי למלט נפשם ... וסוף שנפלו גם הם ביד לוחמי ישראל שבאו לקראתם מפנים ומאחור.

כך התחילה המכה בצבא מצרים אשר בדרום.

אז התרה צבא ישראל במלך עבר הירדן: "אם לא תצא לקראתנו למלחמה, ותשלח את גדודיך לאהליהם, והיתה ארצך לפליטה. ואם תצא לקראתנו למלחמה ויצאנו גם אנו ויירדו עליך כל מכות מצרים!" ויחזק ה' את לבו ולא שעה לאזהרה ויפתח הוא באש, כי סובבו כל שליטי ערב בכחש זה את זה, ויספרו זה לזה על נצחונות תחת מפלות. וכל הנס מנוסת חרב אמר לרעהו: קום רדוף וחלק שלל ישראל!

מאת ה' היתה זאת ...

מאת ה' היתה זאת לחזק גדודי עבר הירדן למלחמת תבוסה, למען תת בידינו את כל ערי הארץ אשר בגבולות דרום ומזרח ארץ-ישראל ואת ירושלים. וביום השלישי למלחמה – הוא כ"ח באייר – נשמע הכרוז: **"כל ירושלים בידינו וקול תרועת שופר נשמע משריד בית מקדשנו ותפארתנו"**, לאמור: אנחנו כאן עם הכותל המערבי שלא זזה משם שכינה מעולם. אף אנו לא נזוז מכאן לעולם – ואז היתה הרווחה לכל ישראל ועלתה הצהלה והשמחה עד לשמיים!

"כבשי דרחמנא" – ר' אליהו כי טוב

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

ואחר, טיהרו צבאות ישראל כל שאר חלקי ארץ-ישראל מגדודי אויב, ואז פנו צפונה לגדודי ארם, היא סוריא, ויכו בהם הלוך והכה עד בואם בשערי דמשק ביום הששי למלחמה (היה זה יום שבת קודש) ויעמודו. שעדיין לא הגיעה שעת זכירת 'ברית אברהם' – "מנהר מצרים עד הנהר הגדול נהר פרת".

ובשוך המלחמה ביום ב' בסיון, יום שבת קודש היה. אז היתה כל הארץ מטוהרת מזורעי מוות עד תעלת סואץ של מצרים בדרום עד להרי חרמון בצפון וכל גבול ירדן במזרח. ולארץ לבנון היתה פליטה, לא עמד בהם כוחם לצאת למלחמה נגד צבא ישראל, ונמלטו.

מאותות הקשים של עקבתא דמשיחא

אותו יום כ"ח באייר משנת תשכ"ז הוא 'יום ירושלים' והימים שבאו אחרי כן עד ב' בסיון, אף על פי שהיתה בהם ישועה גדולה לישראל שבהם יצאו כל ישראל שבארץ-ישראל ממוות לחיים ונשמו בהם לרווחה, כל פזורי ישראל שבארצות תבל – אף ישועה גדולה זו שעלתה בהיקפה ובנסיה על נסים גדולים אחדים שנעשו לישראל וניתן להם זכר-עד בפיהם ובלבבם של דורות ישראל, אף היא לא זכתה עדיין לבטוי מלא של הלל והודאה להקב"ה. וזה בכה וזה בכה ולא כאיש אחד ובלב אחד כלפנים בישראל בדורות שלפני האחרונים.

עדיין דברי ריבות נשמעים בשערינו עם טענות ומענות שהן המשך לדברים שתחילתם ביום ה' באייר שנת תש"ח [יום הכרזת המדינה].

אף גם זאת שנתקיים בנו מה שאמרו חז"ל, שבעקבתא דמשיחא [הימים שלפני בואו של משיח] תהא קטגוריא בין תלמידי חכמים. אלה אומרים ככה ואלה אומרים ככה; זה פוסל דברי זה וזה פוסל דברי זה.

ולא כמחלוקת שחלקו חכמים בהלכה מדור דור, שבמחלוקת החכמים – אלה ואלה מודים שאלה ואלה דברי אלוקים חיים הם. אבל מחלוקת זו, אין צד שווה בין החולקים. זו הקטגוריא – כשהללו פוסלים דברי הללו, אותם ואת אומריהם וכן הללו לחבריהם, זו הקטגוריא בין תלמידי החכמים שבדור הזה, היא שעשתה את עדת ישראל כצאן בלא רועה אחד אלא הרבה רועים, וכל איש הישר בעיניו הוא עושה.

בדורות הראשונים כבר היתה הגזירה של גלות גזורה, וכל נס שנעשה לישראל שדחה הפורענות מלבוא – היה נס שלם לשעתו, ואמרו עליו הלל והודאה ונתחייבו בו לומר שירה לפני הקב"ה...

אבל בדורות האחרונים, אינו כן. שכן – קץ הישועה כבר קרוב לבוא עד תומו, וכל נס שנעשה בימים שבינתיים אינו אלא מקצת מן המקצת ממה שעתיד לבוא אחריו, ואין אומרים שירה על חצי נס.

משל לחולה מסוכן ביותר שהתייאשו ממנו רופאיו והנה קרה לו נס ונמצאה לו רפואה והוא חי ועדיין שוכב במיטה – אינו מברך ברכת 'הגומל' [ברכת הודיה לה' שמברך אדם שאירע לו נס וניצל מסכנת מוות]. הולך ומבריא, הולך ומבריא, עד כבר יכול להציב רגליו על הארץ – עדיין אינו מברך 'הגומל'. ואימתי הוא מברך? אם יקום והתהלך בחוץ בכל כחו – אז הוא מברך, כי רפואתו שלמה.

אף אנחנו בדור זה כן, הרבה נסים נעשו לנו ואולם חזקה וידוע לנו כי כולם יחד אינם אלא מקצת מן הטובה העתידה לבוא עלינו במהירה בימינו יותר מבימי צאתנו מארץ מצרים.

"כבשי דרחמנא" – ר' אליהו כי טוב

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

מהר יבוא גואל צדק והקב"ה ימהר ויחיש כל גאולתנו ברוב נסיו וחסדיו ככל חזון נביאים אשר נבאו לנו אמת, או אז אמר שירה על הנס השלם, במהירה בימינו אמן סלה.

"כבשי דרחמנא" [ר' אליהו כי-טוב] {סיום}:

אף אנחנו בדור זה כן, הרבה נסים נעשו לנו ואולם חזקה וידוע לנו כי כולם יחד אינם אלא מקצת מן הטובה העתידה לבוא עלינו במהירה יותר מבימי צאתנו מארץ מצרים. מהר יבוא גואל צדק והקב"ה ימהר ויחיש כל גאולתנו ברוב נסיו וחסדיו ככל חזון נביאים אשר נבאו לנו אמת, או אז אמר שירה על הנס השלם, במהירה בימינו אמן סלה.

[הדברים הבאים הם ההערות המסכמות של המחבר] **ומה אני אומר שם? אני אומר:** אין הלכה פסוקה, ואי אפשר שתהא הלכה פסוקה בעניין ואין אנו יודעים למה שהעיניים רואות, אבל העיניים אמנם רואות הרבה חיוב, וגם הרבה שלילה. ואני חוזר בי מן ההנחה הזאת, אכל חוזר ואומר בפה מלא: אין הלכה פסוקה! ולכן אין לנו כאן לא הלל ולא קינה כבימים הכתובים בשלחן-ערוך שכל דבריו פסוקים לכאן או לכאן. אפילו יהו 71 זקני סנהדרין כולם אומרים דבר אחד, אבל אינם יושבים צוותא לדון ולפסוק – אין הלכה פסוקה.

כל שכן כשהדעות של היחידים אמנם חלוקות, ואינם דנים בצוותא. ויש מן הדעות של גדולי היראה וההוראה, למעט הללו שמן [תנועת] המזרחי, אלא אנשים שכולם יראים שאומרים: חס לנו לומר על מעשי נסים של הקב"ה שח"ו מעשי שטן המה. ... וכך אני למד גם משיחותיו של האדמו"ר מאמשינוב זצ"ל בשיחותיו [בשנת תש"ח] שהשמיע דברים בדרך תפילה שתהא זו התחלה למעשים גדולים שאנו מקווים ומצפים להם בכל הלב שיבואו.

לכן, כיוון שאין עוד נביא ולא אתנו יודע עד מה, אין לנו אלא להתחנן ולהתפלל לאלוקי מרום שיחוש לתשועת עמו וח"ו לא יהפכו עלינו המאורעות שארעו לא לטובה. [יש לזכור שדברים אלה נכתבו כשנה לאחר נס ששת-הימים, ולא היום... מ.ג.] ובינתיים – אין אנו יודעים ואין אנו מן המהללים בהלל הגדול או קטן, אף לא מן המקוננים בקינות, אלא מן המתפללים בלבד, שכן הקב"ה הוא לבדו עשה, עושה ויעשה את כל המעשים **ויטיב עלינו החתימה.**

הארכתי דברים רבים אולי שלא לצורך. אולם מכיוון שכבר נכתבו, נכתבו, והלב יודע אם לעקל או ח"ו לעקלקלות. והקב"ה הוא יודע – אני את שלי עשיתי כפי מיטב ומרבית כרכורי לב ומעיים ... לא למען כבודי וכבוד בית אבא אלא למען האמת אשר בלבי ואשר אני הולך בה כל הימים.

אליהו כי-טוב

כה הם דברי המלמד מירושלים,